

Enefälad i Måryds naturreservat

7.4.16 Måryd

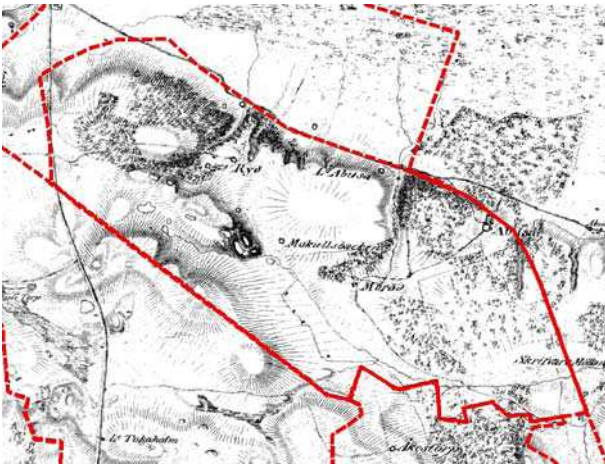
Naturförhållanden

Mårydsområdet ligger på nordostsluttningen av Romeleåsen och utgörs av både odlingsmarker, lövskogar, barrplanteringar och fäladsmarker. Berggrunden, som utgörs av kambrisk kvartsit, går i dagen på några ställen i den övre, brantare delen av sluttningen. Nivåskillnaden mellan landsvägen i norr och sockengränsen i söder är hela 100 m (+25 m.ö.h. till +125 m.ö.h.). Markförhållandena varierar med sandiga marker längst ned mot Vombsänkan i norr, uppodlade näringsrikare marker i nedre delen av sluttningen, och näringsfattiga urbergsmoräner i den övre brantare delen. I söder ligger naturreservatet Måryd som är ett mångformigt och välfrekventerat område för rekreation och friluftsliv. Delar av området utgörs av representativa fäladsmarker och andra delar består av granplanteringar som succesivt skall överföras till lövskog. Södra halvan av området var utmark till Södra Sandby före skiftena. Utmarken var 1820 helt trädlös. I öster låg, och ligger fortfarande, den lilla byn Måryd som brukade kringliggande marker. Norr om gårdarna finns ett skogsparti som har kontinuitet åtminstone 200 år bakåt och sträcker sin ned längs

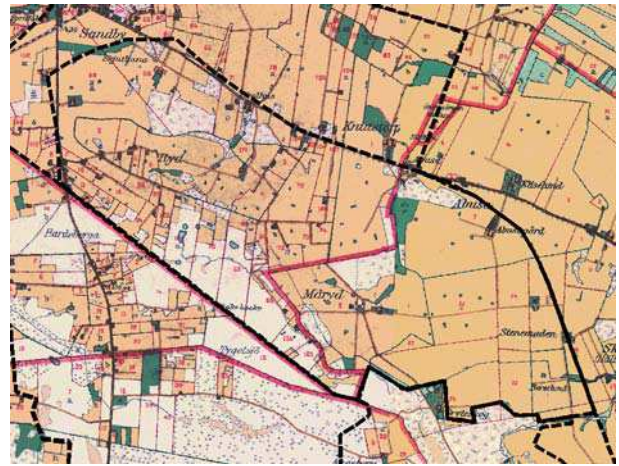
Abusadalen. Större delen har varit stubbskottäng fram till 1800-talet och sedan övergått till betesmark i början av 1900-talet. Mellan gårdarna i Ryd och Södra Sandby fanns 1820 ett större skogsområde på inägomark där delar har bevarats fram till våra dagar i Rydsskogen, eller Skyttaskogen som den också kallas. Idag dominerar odlingsmarkerna i området förutom i reservatet i södra delen. Området närmast bergtäkten påverkas av sänkt grundvattennivå. Som kompensation pumpas överskottsvatten från täkten till Boijsens dammar i Mårydsreservatet.

Landskapsekologi

De kvarvarande fäladsmarkerna ligger i ett band längs åsens övre nordöstra sida. Förbindelserna mellan de olika delarna är brutna av skogspartier och de mer svårspredda arterna har därför problem att röra sig mellan fäladsmarkerna. Förbindelser finns vidare åt sydost till fäladen i Gryteskog. Norrut finns en spridningskorridor via Abusadalen som tyvärr inte hävdas i de övre delarna. Skogspartierna i sluttningens nedre del är relativt isolerade och det är viktigt att förbättra förutsättningarna för de arter som finns i skogarna.

Skånska rekognosceringskartan 1812-20

Häradseconomiska kartan 1912

Kulturmiljövården

Området visar tydligt äldre tiders uppdelning av markanvändningen i ut- och inägomark även om enskiftet förändrat landskapsbilden. I sydost finns flera torp som etablerades i kanten av utmarken och ligger på rad längs sockengränsen. I sydväst, mot Skrylle-skogen, är sockengränsen tydlig längs ett rakt stengärde. Det småskaliga landskapet framträder tydligt när man blickar ut från åsens övre del och många karaktärsdrag från enskiftets genomförande kan läsas i landskapet. I skogspartierna i nedre delen av sluttningen finns äldre spår bevarade i hålvägsrester, kvarnanläggning, kulturpåverkade träd m.m. De mjuka, medeltida gränserna kring Ryd har inte påverkats av skiftena utan syns fortfarande tydligt.

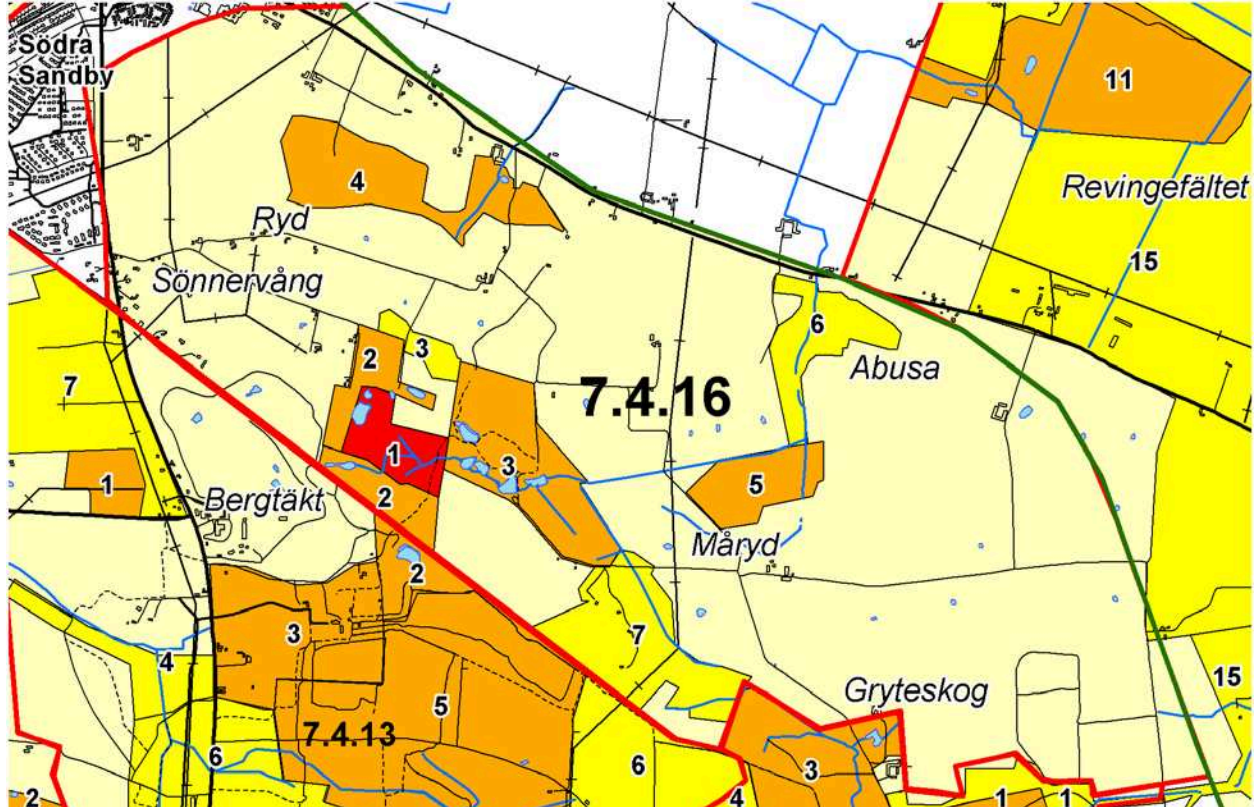
Landskapsbild

Topografin medför vida utsikter från åssluttningen över det varierade odlingslandskapet på sluttningen och Vombsänkan nedanför. Störande inslag förutom granplanteringar saknas och landskapet uppfattas som mycket tilltalande.

Friluftsliv

Mårudsreservatet ligger i direkt anslutning till motions- och friluftsanläggningen i Skrylle och har mycket stort värde för friluftslivet. I norra delen av reservatet finns en stor parkering med informationstavla och toalett. I området går en strövstig och en naturstig ("Romundspåret") som även fortsätter in i Skrylleområdet. Flera dammar är anlagda och förses med vatten från

Trakten Mårud med beskrivna delområden

Skrylletakten. Tillgängligheten till skogspartierna i norr är begränsade till två parkeringsplatser för bilar.

Förutsättningar för bevarande

I reservatet är förutsättningarna för bevarande och utveckling av värdena stora. Påverkan från den intilliggande bergtakten måste dock på sikt begränsas. Den värdefulla landskapsbilden måste tillvaratas i framtida planering.

Utvecklingsmöjligheter

Ökad förbindelse mellan de olika fäladsmarkerna längs åsens sluttning. Ökad tillgänglighet och bättre skydd av de norra skogspartiernas värden.

Referenser

Larsson, A. 1977. *Skrylleområdet – översiktlig vegetationskartering och förslag till planeringsåtgärder*. Naturvårdsnämnden i Lund.

Lunds Botaniska Förening. 1989. *Botaniskt särskilt värdefulla områden i området mellan Lund, Dalby och S. Sandby*. Parkförvaltningen i Lund.

Länsstyrelsen i Malmöhus län. 1989. *Skötselplan för naturreservatet Måryd*.

Park- och naturvårdsnämnden. 1990. *Naturvårdsplan för Lunds kommun*.

Stadsbyggnadskontoret i Lund. 2002. *Förslag till fördjupning av översiktsplanen för Skrylleområdet*.

Utsikt från Måkullsdammen

Måkullsdammen

(7.4.16) 1 Måryd, fäladen (1)

Area: 10+7,9+3,9 ha

Status: Riksintresse (NV, F), naturreservat, NATURA 2000

Fastighet: Måryd 7:19, 66:1, 1:10

Naturtyp: Fäladsmark

Motiv: N, K, F, L

Beskrivning

Detta är en välbevarad öppen enefälad på urbergsmorän med ett fältskikt som domineras av ljung, kruståtel, stagg, knägräs och rödven med inslag av backsippa, blåbär, lingon och kråkbär. På fuktiga partier finns en fuktighet med klockgentiana, borstståg, granspira, stagg, krypvide, kattfot, knägräs, jungfrulin och ängsvädd. Kustgentiana har här en av få förekomster i länet. Där frambrytande grundvatten förekommer har kalkfuktäng skapats med arter som småvänderot, tätört, kärresälting, darrgräs, slankstarr, ängstarr och orkidéer. I kärret är mossfloran mycket rik med 20-talet sällsynta arter varav några har få eller inga andra aktuella lokaler i Skåne. Träd förekommer enstaka som solitärer av bok, apel och björk. I fäladsmarken finns vattensamlingar som delvis är igenvuxna med vattenvegetation, bl.a. gäddnate, igelknopp, kråklöver, flaskstarr och agnsäv. I fäladen finns spår av stenbrytning från början av 1900-talet.

Värden

Mycket stora biologiska och kulturhistoriska värden kopplat till den långa beteshävd. Området har även stora rekreativa och landskapsestetiska värden.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd med återkommande röjningar av buskvegetationen. Ingen påverkan på hydrologin.

Utvecklingsmöjligheter

Enligt skötselplanen.

Referenser

Länsstyrelsen i Malmöhus län. 1989. *Skötselplan för naturreservatet Måryd*.

Tyler, T. 2002. *Värdefulla mosslokaler i Lunds kommun*. (manuskript)

(7.4.16) 2 Måryd, väst (2)

Area: 8,5 ha

Status: Rikssintresse (MV, F), naturreservat, NATURA 2000

Fastighet: Sandby 1:10, 7:19, 66:1

Naturtyp: Betesmark, barrskog och lövskog

Motiv: N, K, F, G

Beskrivning

Den övre delen av sluttningen har tidigare varit planterad med gran men håller på att återföras till fåladsmark och lövskog. I den västra delen finns inslag av äldre bokar och al som sparats vid avverkningsarna. Ett par vresbokar växer också i området. I norra delen finns öppna betesmarker som i olika grad påverkats av uppodling och gödsling. Det mellersta partiet har bara varit uppodlat ett år (1950-51). En damm har anlagts i den övre sluttningen för att ta emot överskottsvatten från bergtäkten intill. Vattnet förser dammarna i område 4.16.3 med vatten och på väg ned passerar bäcken flera kärr och smådammar med värdefull flora.

Värden

Området har stora rekreativa värden samt biologiska och kulturhistoriska värden.

Förutsättningar för bevarande

Avveckling av granplanteringar som ersätts med fåladsmark och lövskog. Fortsatt beteshävd utan gödselpåverkan på betesmarkerna. Ingen påverkan på den naturliga hydrologin.

Utvecklingsmöjligheter

Se skötselplanen.

Referenser

Länsstyrelsen i Malmöhus län. 1989. Skötselplan för naturreservatet Måryd.

Björkhage i norra delen av Mårydsreservatet

(7.4.16) 3 Måkullsbacken (2)

Area: 30 ha

Status: Rikssintresse (NV, F), naturreservat, NATURA 2000

Fastighet: Måryd 7:8, 12:26

Naturtyp: Hagmarker, fålad, dammar, lövskog och kulturbeten

Motiv: N, F, K, G

Beskrivning

Berggrunden som består av kambrisk sandsten går i dagen vid den markanta Måkullsbacken. En större diabasgång genomkorsar området. Berggrunden är överlagrad av urbergsmorän. Kring Måkullsbacken finns fina fåladsmarker med enbuskar och i branterna en del vidkroniga ekar och bokar med inslag av rönn, björk, fågelbär, sälg, alm m.m. På höjdens södra sida finns fin torrängsvegetation med bl.a. backsippor, puktörne, backsmörblommor, bockrot, backtimjan och jordtistel. Kullen erbjuder vida utblickar över det varierade odlingslandskapet med vyer ut över Vombsänkan. Bäckan från fåladsmarkerna mynnar i den övre av fyra anlagda dammar, de s.k. Boijsens dammar. I några har inplanterats röd näckros. Norr om dammarna ligger en vattensamling, Måkullsdammen, som grävdes ut 1951. Anläggandet av dammarna började 1939 och har fortsatt fram till 1964. Längs bäcken finns i sydost blandlövskogar med bl a ask, al, björk, hägg, bok och ek samt ett buskskikt med hassel. Sydost om Boijsens dammar finns betesmarker av hagmarkskaraktär med ett trädskikt av bl.a. ek, björk, asp, rönn och sälg. Öppna betesmarker med glesa bestånd av rosor, hagtorn och björnbär förekommer i reservatets sydöstra del. Delar av betesmarken har tidigare brukats som åker. Skötselplanen är inriktad på att överföra barrskogen till lövskog som sköts för att gynna friluftslivet och där en god ålders- och trädslagsvariation eftersträvas. Betesmarkerna skall ha en god hävd och stengärdesgårdar skall restaureras och underhållas.

Värden

Stora botaniska och zoologiska värden knutna till de gamla betesmarkerna. Blottad berggrund och formationer har geovetenskapliga värden. Områdets långa hävdhistoria med hägnadsvallar, m.m., har stora kulturhistoriska värden. Stora rekreativa värden..

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd med återkommande röjningar.

Utvecklingsmöjligheter

Se skötselplanen. Återställande av grundvattennivån.

Referenser

LBF 2003. Floran i Skåne - vegetation och utflyktsmål.

Länsstyrelsen i Malmöhus län. 1989. Skötselplan för naturreservatet Måryd.

(7.4.16) 4 Skytteskogen (2)**Area:** 25 ha**Status:** Riksintresse (NV)**Fastighet:** Sandby 12:73, 50:2, 11:22**Naturtyp:** ädellövskog**Motiv:** N, F**Beskrivning**

På Romeleåsens nedre sluttning, strax sydost om Södra Sandby, ligger en ädellövskog som omges av odlingsmarker. Marken sluttar mot nordost med ca 75 m.ö.h. i den övre delen och ca 35 m.ö.h. i den nedre delen. I öster finns två bäckdalar som skär ned i sluttningen. Vägen ned genom skogen går mellan dessa bäckdalar. Skogen finns med på kartor från tidigt 1800-tal och har troligen mycket lång trädkontinuitet. Under äldre tider har skogen förmodligen brukats som träddrik ängsmark till Ryd. Idag består skogen av ädellövskog med främst bok i den större västra delen och mer blandädellövskog i den östra med inslag av ask, alm, ek, fågelbär och lind. I bäckdalarna finns hålvägar och lämningar från kvarnanläggningar. I skogen finns ett bestånd med murgröna som klättrar på trädstammarna. Markförhållandena är rika i dalgångarna med högörtvegetation. På sluttningarna finns ängsvegetation med örter som vit- och gulsippa. Överst i sluttningarna är vegetationen mer sparsam och domineras av gräs. I den västra delen finns fuktigare partier i nedre delen av sluttningen. Floran är rikast i den övre, sydvästra delen där bl.a. skånsk nunneört förekommer. Skogen är jämn gammal och flertalet träd är mellan 80 och 120 år.

Värden

Området har lång skoglig kontinuitet och hyser med stor sannolikhet flera sällsynta trädlevande arter. Vårfloran är rik och i fuktigare partier kan en intressant markfauna förväntas. Närheten till S. Sandby gör att området har stora rekreativa värden och visar dessutom många spår av äldre markanvändning.

Förutsättningar för bevarande

Naturvårdsanpassad skötsel av skogsmarken med förhöjd ålder och ökad förekomst av död ved.

Utvecklingsmöjligheter

Området bör skyddas som naturreservat och ges ökad tillgänglighet.

Referenser

Park- och naturvårdsnämnden. 1990. Naturvårdsplan för Lunds kommun.

Stadsbyggnadskontoret i Lund. 2002. Förslag till fördjupning av översiktsplanen för Skrylleområdet.

(7.4.16) 5 Lundmiljö, N Måryd (2)**Area:** 12 ha**Status:** Riksintresse (NV)**Fastighet:** Måryd 1:3, Abusa 1:2**Naturtyp:** Lundmiljö och ohävdad hagmark**Motiv:** N, K**Beskrivning**

Norr om Måryd finns ett varierat skogsområde med angränsande hagmark i väster. Hagmarken var tidigare hävdad och hyste en mycket rik flora med bl.a. göknycklar. Under slutet av 1900-talet upphörde dock hävden och fältskiktet domineras nu allt mer av höga gräs. De magra markförhållandena har dock försenat igenväxningen på delar av hagmarken. Efter stormen 1999 föll en granplantering i NV och i samband med uppröjningen skadades hagmarken svårt av hjulspår som blev meterdjupa. Området har en stor variation i buskar och träd med slån, hagtorn, ros och hassel i buskskiktet med apel, fågelbär, björk, ek och bok i ett glest trädsikt. I öster gränsar en lövskog som visar spår av äldre markanvändning. Norra delen har betats i sen tid och har en halvöppen karaktär med mycket buskar i undervegetationen. Den södra delen har under 1800-talet troligen hävdats som stubbskottäng för att sedan växa igen och hävdas som träddrik hagmark. De senaste 50 åren har området troligen inte betats. Marken är relativt stenrik och uppvisar en intressant lundflora med bl.a. luden johannesört, tvåblad, ramslök, vitskråp och st. Pers nycklar. Gallringar har utförts de senaste åren. Längst i öster finns rester av en artrik ängsmark i Abusadalens övre del. I början av 1990-talet var ängen fortfarande ganska öppen och mycket artrik men ohävdad och därefter har igenväxningen med buskar och träd gått snabbt. En damm har under 1990-talet anlagts i dalgångens övre del, söder om ängen.

Värden

Ett varierat område med rester kvar av artrika ängs- och hagmarker samt lundmiljöer med spår av äldre markanvändning.

Förutsättningar för bevarande

Restaurering av ängs- och hagmarker samt naturvårdsskötsel av lundmiljöerna.

Utvecklingsmöjligheter

Restaurering av hagmarken och ängsmarken med röjning, stängsling och bete. Eventuellt kan även skogsområdet ingå i hagmarken eller ängsmarken och återställas som stubbskottäng. Naturreservat bör utredas.

Referenser

Lunds Botaniska Förening. 2003. Floran i Skåne - vegetation och utflyktsmål.

Länsstyrelsen i Skåne län. 2003. Ängs- och hagmarker i Lunds kommun. Skåne i utveckling 2003:11.

(7.4.16) 6 Abusadalen (3)

Area: 14,2 ha

Status: Riksintresse (NV)

Fastighet: Knutstorp 1:1, Abusa 1:12

Naturtyp: Betesmark och lövskog, bäckdal

Motiv: N, K, L

Beskrivning

Sockengränsen mellan S. Sandby och Torna Hällestad löper i nedre delen av Romeleåsens sluttning genom Abusadalen. Dalgången är ca 100 meter bred och i dalbotten, ca 20 m lägre än omgivande mark, rinner en bäck. Den västra sidan av dalgången betad på mark som varit uppodlat vid något tillfälle och även gödselpåverkad så att floran delvis är utarmad. Betesmarken har dock en hel del buskage av ros, slån och hagtorn och har varit betesmark under ganska många decennier. Den östra sidan består av skogsmark som i norr är äldre bokskog med al, ask och alm kring bäcken. Här finns en rik lundflora med månviol, gulsippa, gulplister, lungört, stor häxört och storrams. De mellersta och södra delarna består av granplantering och lärkskog med inslag av lövträd. Denna del är svårframkomlig och besöks mycket sällan. I betesmarken vid bäcken har en damm dämpts upp på 1990-talet. Omfattande tippning av massor och träd har skett i den nedre västra delen av dalgången där det tidigare har brutits grus.

Värden

Stora landskapsestetiska värden i dalgången och biologiska värden främst knutna till den äldre skogen i dalens nedre del. Området har också en hel del kulturhistoriska lämningar med rester av kvarnmiljöer och hägnadsvallar.

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd och naturvårdsanpassad skötsel av skogsmarken.

Utvecklingsmöjligheter

Skogsmarken i öster bör överföras till lövskog och dalgången skyddas som naturreservat för att trygga värdena för framtiden.

Referenser

LBF 2003. *Floran i Skåne - vegetation och utflyktsmål.*

Abusadalens mellersta del

(7.4.16) 7 Måryd SO (3)

Area: 27,3

Status: Riksintresse (NV, F), naturreservat, NATURA 2000

Fastighet: Måryd 15:4, 20:2 m fl

Naturtyp: Hagmarker, barrskog, lövskog

Motiv: N, F

Beskrivning

Mårydsreservatets sydöstra del består dels av hagmarker och dels av lövskog och barrskog som håller på att överföras till lövskog. Delar av hagmarken har lång hävdkontinuitet med artrik flora medan andra delar är gödselpåverkade. Trädskiktet är delvis tätt med främst björk och inslag av tall, ek, bok m.m. Några fastigheter med hus ligger inom området.

Värden

Främst biologiska och rekreativa värden

Förutsättningar för bevarande

Fortsatt beteshävd

Utvecklingsmöjligheter

Enligt skötselplanen.

Referenser

Länsstyrelsen i Malmöhus län. 1989. Skötselplan för naturreservatet Måryd.

Måryds naturreservat, sydöstra delen

